

פרשת ניצבים - וילך | עלון מס' 43

'איום מעודד מול איום משתק'

הרתעתה... של רצון להעמיד לאדם מחסום של פחד שיסייע לו לשמור על עצמו לא להיכשל... מהפחד שמא הוא ייענש והאיומים ימומשו...

הוא אומר תכלית האיום הוא לא לממש אותם.. אלא תכליתם להציב גבול... לתת גדר... גבול...

אם כן... אם יש לאדם איום - והאיום השיג את מטרתו, אין צורך להגיע למימוש... אך אם חלילה האיום משתק את האדם... הוא מחליש אותו... אז אין טעם באיום כזה... כי במקום להפעיל את האדם הוא מכבה אותו... אם מלכתחילה אדם שומע כל מיני אזהרות שגורמות לו במקום להתקדם לסגת... אז חלילה האיום השיג ההפך ממטרתו...

על כן כאן משה רבינו ראה ש - 'הוריקו פניהם, ואמרו מי יוכל לעמוד באלו' - זה איום שמשתק... גמרנו... אם זה השפה... אלו הקללות... גמר העניין מי יכול לעמוד באלו... אמר להם משה - **אתם ניצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה, והרי אתם קיימין לפניו** - אתם בעצמכם ראייתם במשך כל התקופה שלמרות כל מיני חריגות... כל מיני עבירות שעשיתם... בכל אופן אתם ניצבים... אתם עומדים... אתם חיים וקיימים... הוא לא כילה אותכם... תבינו זה לא איום שמטרתו לבלות אתכם... זה לא איום בחיסול... זה איום שאמור לשמור... להעמיד... לדחוף קדימה...

צריך לזכור שתמיד איום חייב להיות בפרופורציה לתוצאה... העונש חייב להיות מותאם גם לאופי העבירה... וגם לאופי האדם... לא ניתן לאיים על ילד קטן כמו שמאיימים על בחור גדול... איום אמור לתת הרתעה ורצון לברוח מהכישלון... וביותר כשסוג האיום אמור לעודד אדם לבחור בדרך להצלחה... אסור שמה שמוביל את האדם יהיה הפחד מהכישלון... כי אם הוא יכשל הוא ייענש... הוא יפסיד... הדחיפה צריכה להיות השאיפה להצליח... הרצון להגיע להישגים... העונשים צריכים להיות איזה איום ברקע... שלא שווה להיכשל כי אז... איום שמשתק - הוא פועל ההפך ממטרתו... ואין בו כל תועלת... ולכן חייב להיות ברור לכולם כי כל הקללות והעונשים שבתורה... הם מותאמים בדיוק לפי צרכי האדם... אם הקב"ה הביא אותם... הרי הם חייבים להיות גורם דוחף - אמנם מרתיע... אך מעודד ולא משתק...

אתם ניצבים היום פלגם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושריכם כל איש ישראל:

ומדרש אגדה (תנחומא ניצבים פ"א) למה נסמכה פרשת אתם ניצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם, ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם, אתם ניצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה, והרי אתם קיימין לפניו: (רש"י)

בשלהי חודש סבת, המלמד נכנס לכיתה זועם כולו... אחרי השיעור האחרון נקעה נפשו והחליט לא עוד... אני שם קץ לדיבורים ולהפרעות בכיתה... לאחר ההפסקה נכנס הוא יחד עם המנהל... והכה בחוזקה על השולחן ובשאגות אימים, הודיע כי יותר הוא לא עובר לסדר היום, ועל כל חוצפה, על כל הפרעה, הוא יטפל בחומרה רבה ועונשים כבדים. ויהיו מי שיהיו... ישלם על כך בכפל כפליים... התלמידים היו המומים... חלקם החווירו והאדימו ועל פניהם של כמה מהם החלו לבצבץ דמעות...

המנהל שעמד עד לרגע זה עם פרצוף חמור סבר, ביקש להוריד מעט את המתח... ואמר לתלמידים... תשמעו זה לא כזה רציני... אתם זוכרים שמתחילת השנה אתם מעצבנים את המלמד ומרגיזים אותו... ועדיין אתם חיים ונושמים... לא צריך להילחץ... הכל טוב...

נשאר לכל אחד לדמיין איך נראו הפנים של המלמד, אחרי דברי המנהל...

משהו כאן בדברי המדרש תמוה מאד... אחרי שנכתבו פרשת הקללות... שיש להם מטרה מסוימת מאד - להציב גבולות וסייגים... הוריקו פניהם... ובצדק... לכאורה זו בדיוק הייתה המטרה... הלא כן??? ואז משה מתחיל לפייס אותם... ואיך הוא מפייס הוא לא מעודד אותם כמה הם כן יצליחו... אם יתאמצו... ויתחזקו... אלא הוא כביכול מקטין את האיומים... רבותי אל תתרגשו כ"כ... **הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה, והרי אתם קיימין לפניו:**

אם נבוא להתבונן הרי 'איומים' - הם בחינה של הצבת גבול... של

ניצבים - חלק מההצגה...

ט: אתם ניצבים היום פלגם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושריכם כל איש ישראל:

הקונוטציה של המילה ניצבים - מזכירה את המושג ניצבים בהצגה... הרי בכל הצגה ישנם את השחקנים הראשיים ומסביבם עשרות שחקני משנה שהם ניצבים בעלמא הם חלק מהתפאורה... אבל האם אינם מרכז ההצגה... מרכז המשחק...

באם ניתן לומר כך - גם בפרשתנו אתם ניצבים היום כולכם - כולם צריכים לדעת ראשיכם... שבטיכם... זקניכם... ושוטריכם... וכל איש ישראל... כולם - **טפכם נשיכם וגרף אשר בקרב מחניד מחטב עציף עד**

שבת שלום ומבורך

עַד שְׁאֵב מִיַּמִּיד: כולם שותפים להצגה כולם שותפים למשחק... אבל כולכם בעצם ניצבים... יש את המרכז שזהו הבורא עולם... הוא מחייה... ומקיים... ומרכז ההווה... וכולנו ללא יוצא מן הכלל ניצבים בהצגה... אז אכן מצד אחד נזכור שאנו רק ניצבים... אך מצד שני בל נשכח לרגע, כי כל ניצב תפקידו מוגדר לפניו... הוא חייב לדעת את מקומו... ותפקידו... הוא לא יכול להחליט כי כרגע הוא לובש בגד שונה... ועובר לשחק במקום אחר... מקומך נקבע כאן... בדווקא... כי יש סיבה מיוחדת לכך... ניצב זה עומד... איפה אתה עומד??? לפני ד' אלוקיכם...

וְלֹא אַתְּכֶם לְבַדְכֶם אֲנֹכִי פָּרַת אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֶת הָאֱלֹהִים הַזֹּאת: כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה עִמָּנוּ עִמָּד הַיּוֹם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֶת אֲשֶׁר אֵינָנוּ פֹה עִמָּנוּ הַיּוֹם: כל דור... כל שנה מחדש... כל אחד... מאז ועד עולם... הוא חלק מאותה ברית... מאותו ייעוד... לדעת מי המרכז ומה מקומך...

יח: וְהָיָה בְּשִׁמְעוֹ אֶת דְּבָרֵי הָאֱלֹהִים הַזֹּאת וְהִתְפַּרַּד בְּלִבּוֹ לֵאמֹר שְׁלוֹם יִהְיֶה לִּי כִּי בְּשִׁרְרוֹת לִבִּי אֶלֶף... יט: לֹא יֵאבֶה יְהוָה סֵלֶת לִּי... - ואם חלילה האדם מתחיל לפקפק בזה... הוא מתחיל להתבלבל מי המרכז ומי הניצב... כי בשרירות ליבי אלך... אני לא מחויב לכלום ויהיה בסדר... שלום יהיה לי... זה הכי חמור - לא יאבה ד' סלוח... אין על זה מחילה...

נזכור תמיד - מה המקום שבו הציבו אותנו... מה התפקיד שהטילו עלינו... באיזה פרק של ההצגה אנחנו עומדים כעת... ונזכור מי המרכז... מי מפעיל את הכל... וחלילה לא לברוח מהמשימה שלנו...

העקשן יצליח...

כז: כִּי אֲנֹכִי יִדְעָתִי אֶת מְרִדְךָ וְאֶת עֲרֻפְךָ הַקָּשָׁה...

אבל ביתר עומק הנראה לומר - כי עקשנות הטובה והראויה היא כאשר אדם מציב למולו את היעד... והמטרה... ומתעקש להגיע אליה... אך מוכן להתגמש בפרטים... הוא מוכן ליפול ולנסות שוב ושוב, אם יתעקש להגיע למטרה, אזי הוא ינסה שוב ושוב, אם לא בצורה כזו אז בצורה שונה ואחרת, ישנו פתגם ידוע כי 'טיפש מי שחושב שיעשה את אותו המעשה שוב ושוב והתוצאה תהיה שונה'... הוי אומר - העקשן מסמן לעצמו יעד וחותר אליו בכל הכוח, אך מוכן לשקול בדרך את האפשרויות להתגמש... אך מי שמתעקש בפרטים והולך ראש בקיר, הרי הוא נידון לכישלון... כי בחיים אין שחור לבן, ולא שייך להתנהל בעולם כאשר אתה לא מוכן להתגמש בשום דבר...

באדם ישנה את התכונה הידועה והיא מידת העקשנות - מידה זו פעמים שהיא טובה ופעמים שהיא גרועה ממש...

כאן בפסוק כתוב - **יִדְעָתִי אֶת מְרִדְךָ וְאֶת עֲרֻפְךָ הַקָּשָׁה** - האם שניהם זה אותה התכונה?

בספר המאורות הגדולים מבאר שישנם באדם שני מידות של עיקשות - כל אחת שורשה ממקום אחר... האחת הינה 'ידעתי את מרדך'... האדם - הינו מורד בסמכות... לא להיכנע לשני... זה מגיע ממקום של עקשנות ומרידה... שהיא שורש המידות הרעות... זה גובל בעזות ובחוצפה... מי אתה שתגיד לי..

אבל יש ערפך הקשה - שזהו צד מעלה שאם ישתמש בזה נכון הרי זה שורש של הצלחה - כי בעת קושי וניסיון הוא יצליח להתגבר ולהחזיק חזק... גם כשיש לו סביבה עוינת ומפריעים... הרי הוא עיקש להצליח...

הרי יוצא, כי מידת העקשנות היא יכולה לשמש כחרב פיפיות... מחד הינה עלולה לפגום את האדם בפגם מוסרי... ומאידך ישנה עקשנות שהיא כן טובה ומועילה...

מובא בשם מרנא הגר"א זצ"ל שאמר 'העקשן יצליח!!!'

באם נבוא לברר - כיצד ניתן לדעת האם היא כעת העקשנות היא טובה או חלילה עקשנות גרועה???

והנראה לומר, כאשר העקשנות היא על רוחניות, אזי היא טובה וראויה... אדם צריך להתעקש לצלוח את הניסיון להוסיף בידע... להתחזק ביראה... וכו' - עקשנות כזו היא ראויה וטובה, ומאידך על גשמיות, העקשנות איננה במקומה - כי את אשר נגזר עליך תקבל... לא יותר וגם לא פחות... אז העקשנות היא מיותרת...

אתה רוצה ללמוד סוגיה ומתעקש על חברותא פלונית... אז אתה בבעיה כי הפכת את המטרה האמיתית שזה להבין את הסוגיא... למטרה חדשה... להשיג את החברותא הזו בכל מחיר... מישוה רוצה למכור דירה ומתעקש על המחיר אז הוא ישלם את המחיר עם דירה לא מכורה...

גם כלפי בורא עולם - כשאדם מתפלל ומבקש מבורא עולם שיהיה לו טוב - אין לו להתעקש ולהסביר לקב"ה - מה הוא חושב שיהיה לו טוב ולהתעקש על זה... להיכנס לפרטים... כי מי אמר לך שזה מה שטוב לך... ואתה סתם מתעקש על דבר שהקב"ה יודע שזה לא טוב לך.. ומה הכוונה 'קווה אל ד' חזק ויאמץ ליבך' - אכן אדם צריך להתעקש ולבקש שוב ושוב שיהיה לו טוב... אך להשאיר לקב"ה את ההחלטה באיזה צורה ובאיזה דרך הטוב יגיע... ואין להתעקש לא על המקום... לא על הזמן... ולא על הצורה... אלא יבקש מבורא עולם את צרכיו ויסיים 'הטוב בעיניך עשה'...

הוי אומר העקשנות היא טובה איפה שממקמת את האדם ברצון עז להגיע ליעד... למטרה... והוא מוכן בשביל זה גם לשנות מעט פה ושם... להתגמש בדרך כי היעד חשוב... אך אם אתה מתעקש על הפרטים... אז הפכת את הפרטים ליעד בפני עצמו... וחטאת למטרה... ומי שהולך עם ראש בקיר שיזכור כי גם הקיר נכנס בראש... וזה כואב...

